

اثربخشی تمرین‌های ادراکی - حرکتی بر درمان اختلال خواندن و نوشتن دانش‌آموزان

محبوبه فرید

چکیده

آزمون استفاده شد و با پرسش‌هایی که از والدین و معلم وی بعمل آمد میزان فعالیت‌های ادراکی- حرکتی و میزان پیشرفت تحصیلی خواندن و نوشتن کودک بررسی شد.

برای پی بردن به تأثیر متغیر مستقل یعنی فعالیت‌های ادراکی- حرکتی کودک از طرح AB استفاده شد. مدت دوره آزمایشی جمعاً ۸ هفته به طول انجامید و هر هفته دو جلسه و هر جلسه ۴۵ دقیقه با آزمودنی در زمینه فعالیت‌های ادراکی- حرکتی به صورت فردی کار انجام شد. نتایج نشان دادند که آموزش فعالیت‌های فردی می‌تواند در بهبود مشکلات یادگیری خواندن و نوشتن دانش‌آموز تأثیر داشته باشد. همچنین انجام فعالیت‌های ویژه ادراکی- حرکتی شناخته شده نیز می‌تواند عملکرد ادراکی- حرکتی این نوع کودکان را بهبود بخشد.

واژه ادراکی- حرکتی بر تعبیر و تفسیر و پاسخی که فرد به یک محرک می‌دهد، دلالت می‌کند. تقریباً به هر آنچه که فرد با آنها سروکار دارد، ادراکی- حرکتی گفته می‌شود. تجربه‌های حرکتی کسب شده در سنین اولیه، پایه‌های اصلی رشد و تکامل ادراکی- حرکتی فرد را تشکیل می‌دهند و پژوهش‌ها نشان داده است که تجربه یادگیری‌های اولیه‌ی زندگی در یادگیری‌های بعدی او، اثر مثبت دارند. جوامع امروزی برای درک عالی مسایل شناختی و اجرای برتر اعمال در حیطه‌ی ادراکی- حرکتی، ارزش و بهای فراوانی قایل هستند. برای تسهیل در رشد توانایی‌های ادراکی، فرد باید در سال‌های اولیه زندگی خود از بیشترین امکان‌های رویارویی با تحرک‌های حسی و تجربی حرکت‌های متنوع برخوردار باشد.

هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر تمرین‌های ادراکی- حرکتی بر درمان مشکلات خواندن و نوشتن یک دانش‌آموز با اختلال یادگیری است که به صورت موردی انجام گرفته است. آزمودنی یک پسر بچه ۸ ساله است با هوشبهر ۹۵ و در مقطع ابتدایی پایه دوم در مدرسه عادی مشغول به تحصیل می‌باشد. به منظور بررسی تأثیر فعالیت‌های ادراکی- حرکتی از مقیاس اوزرتسکی در پیش آزمون و پس

مقدمه

روان‌شناسان شناختی و نظریه‌پردازان و پژوهشگران این حیطه با نظریه‌های خود درباره‌ی پردازش اطلاعات و روندهای شناختی یادگیری، اثر بسیار قابل توجهی بر پژوهشگران یادگیری حرکتی گذاشته‌اند و آنها را به سوی روندهای شناختی و مکانیسم‌هایی کشانده‌اند که با مهارت‌های حرکتی

کودکان ارتباط دارند.

قابل شدن بین طرح و زمینه‌ی یک توانایی، ادراکی است که از طریق نمونه‌های بصری صورت می‌گیرد. (کیامنش به نقل از هارو، ۱۳۶۵)

ارتباط نزدیک بین یادگیری و اجرای عصبی عضلانی (حرکتی)، مورد تأکید پژوهشگران است. مدارک و شواهد موجود نشان می‌دهد که کارایی روندهای فکری می‌تواند از توانایی‌های حرکتی بنیادی که بر آن بنا نشده‌اند، بهتر نباشد. به عبارت دیگر برای بهترین اجرا در فرایندهای فکری، رشد و تکامل عصبی عضلانی کودک باید کافی باشد. رشد و تکامل عصبی - عضلانی، فقط از طریق فراهم کردن تجربه فعالیت‌های بدنی در یک برنامه خوب تربیت بدنی به دست می‌آید. فعالیت‌های عصبی - عضلانی به طور مشخص با یادگیری در کلاس درس، همبستگی دارند؛ بنابراین یک دلیل حیاتی برای تربیت بدنی مدارس ابتدایی وجود دارد. (کیامنش به نقل از هارو، ۱۳۶۵)

در یک مطالعه‌ی پژوهشی که در کشور فرانسه انجام گرفت، گروه آزمایشی، شامل کودکان مدارس ابتدایی، نیمی از زمان وقت آزاد خود را صرف اعمال و فعالیت‌های ورزشی ژیمناستیک کردند. ۸۸/۸ درصد این کودکان، امتحان نهایی را با موفقیت طی کردند، در حالی که در گروه کنترل، ۶۰ درصد از کودکان این امتحان را گذراندند. (ماتیوز، ۱۹۹۹)

از طرف دیگر با بررسی آرا و نظریه‌های ژان پیاژه و هب چنین به نظر می‌رسد که هر دو به وجود یک همبستگی مستقیم بین تجربه‌های حرکتی معنی‌دار در سال‌های اولیه زندگی و رشد ذهنی کودک معتقد هستند. بنابر عقیده‌ی این دو دانشمند در طول دوره‌ی حسی - حرکتی، تعداد محرک‌های

امروزه پژوهش‌های بی‌شماری درباره‌ی یادگیری حرکتی انجام شده است و در آن تفاوت عملکرد حرکتی دو جنس، فعالیت‌های بدنی گروه‌های سنی مختلف، پیشرفت و توسعه مهارت‌های حرکتی درشت و آزمایش تکلیف‌های حرکتی در آزمایشگاه‌ها مورد تجربه و آزمایش قرار گرفته است.

واژه ادراکی - حرکتی
بر تعبیر و تفسیر و پاسخی که فرد به یک محرک می‌دهد، دلالت می‌کند

امروزه آموزش و پرورش با فراهم ساختن فعالیت‌های حرکتی معنادار که دارای سازمان‌دهی متوالی هستند و هدفشان کمک به فراگیر در گسترش جریان یادگیری است، از توان بالایی برخوردار است. در چندین سال گذشته، برنامه‌های ادراکی - حرکتی به سرعت در مدارس ابتدایی کشورهای پیشرفته توسعه یافته است.

هدف از سازمان‌دهی این برنامه‌ها در آغاز کمک به بهبود برنامه آموزشی بود؛ ولی امروزه این برنامه‌ها جهت فراهم ساختن تجربه‌های یادگیری مفید برای آن گروه از دانش‌آموزان که دارای مشکلات یادگیری هستند، استفاده می‌شود. بیشتر این برنامه‌ها بشدت بر فعالیت‌های حرکتی تکیه دارند که در نهایت باعث رشد ادراکی یادگیرندگان می‌شود. اما برخی از پژوهشگران، بین مهارت حرکتی فراگیر و توانایی ادراکی، یک همبستگی مستقیم گزارش کرده‌اند. این توانایی‌های ادراکی، جهت تعبیر و تفسیر محرک‌های ضروری هستند. برای مثال، در بیشتر برنامه‌های حرکتی - ادراکی، تمایز

ناتوانی‌های یادگیری به عملکرد بسیار پیچیده دستگاه‌های حسی حرکتی و روان‌شناختی و چگونگی رشد و پرورش کودک بستگی دارد و هر دانش آموز ممکن است در یک یا چند زمینه ناتوانی داشته باشد.

اساس روش ادراکی - حرکتی درباره درمان ناتوانی‌های یادگیری است و مطابق دیدگاه رشد تحولی، یادگیری اولیه فرد یادگیری حسی - حرکتی است (پیاژه، ۱۹۹۶)

به واسطه تجربه‌های حرکتی و رفتارهای حرکتی است که کودک مطالبی درباره دنیا یاد می‌گیرد. این دیدگاه توسط کپارت یکی از پیشگامان حوزه اختلالات تدوین شده است.

عکس از اعظم قشایی

پژوهش‌هایی که در گذشته در این مورد صورت گرفته عبارت‌اند از:

- پژوهشی که توسط استروانگ در سال ۱۹۹۲

و کمیت آنها بر کیفیت محرک‌های دریافت شده رجحان دارد در حالی که توجه به جنبه‌های کیفی محرک‌ها، حداقل از چهار سالگی اهمیت پیدا می‌کند. (پیاژه، ۱۹۹۶)

نقش اصلی و اولیه مربیانی که با فعالیت‌های رفتاری در حیطه ادراکی - حرکتی سرو کار دارند. آن است که امکانات کافی و مناسب جهت اجرای مؤثر وظایف حرکتی با الگوهای حرکتی براساس حرکت‌های طبیعی دوییدن، بالا رفتن، حمل کردن، آویزان شدن، پرتاب کردن و غیره حرکت‌های جنبشی، غیر جنبشی و دستکاری اشیاء را فراهم سازد. (سازمند به نقل از ورنر، ۱۳۸۰)

به نظر می‌رسد که تمایل به درک و فهم عمیق کودک و هم چنین پی بردن به قلمرو و حیطه ادراکی - حرکتی در حال افزایش است. چنانکه گاهی همبستگی بین رشد ادراکی - حرکتی و پیشرفت تحصیلی کودکان به وسیله‌ی بعضی از پژوهشگران مورد بررسی و پژوهش قرار می‌گیرد. هم چنین در مورد فعالیت‌های حرکتی و تجربه‌های بازی گونه که باعث رشد مفهوم فضا و کنترل بدن می‌شود، پژوهش‌های زیادی به عمل آمده است. پژوهش نشان داده است که تجربه‌های یادگیری اولیه‌ی زندگی فرد در یادگیری بعدی او اثر مثبت دارد. اگر در واقع تجربه‌های گذشته کودک نقش میانجی گذشته‌ی کودک او نقش برتر را برعهده خواهد داشت. (کیامنش به نقل از هارو، ۱۳۶۵)

هدف از پژوهش حاضر، عبارت از اجرای مقیاس لینکلن - اوزرتسکی جهت اندازه‌گیری توانایی‌های ادراکی - حرکتی دانش آموز پسر ۸ ساله جهت تأثیر گذاری آن بر درمان مشکلات یادگیری از نوع خواندن و نوشتن می‌باشد.

نظریه‌ها و پژوهش‌های مربوط به رشد کودک، نشان می‌دهد که کودکان از آغاز تا بلوغ، از مراحل مختلف رشد می‌گذرند. در خلال شیر خوارگی و کودکی اول مرحله حسی - حرکتی را پشت سر می‌گذارند. در این مرحله آنان به مدد حس و جنبش و در حیطه‌ی حرکتی، درباره‌ی محیط اطراف خود به تجربه می‌پردازند. کودکان با لمس کردن، چنگ زدن و گرفتن، رها کردن، حفظ توازن، سینه‌خیز رفتن و خزیدن، راه رفتن و چشیدن بتدریج به سوی مرحله‌ی ادراکی، پیشرفت می‌کنند. هر چند حس شنوایی و عضلانی - لمسی نیز در مرحله‌ی ادراکی نقش مهمی دارد. اما واسطه‌ی اصلی یادگیری در این مرحله، معمولاً ادراک دیداری است. (سازمند به نقل از ورنر، ۱۳۸۰)

در هر دو مرحله فوق، پایه و اساس پیشرفت و ارتقاء کودک به سطح شناختی است. در این مرحله، توانایی درک مفاهیم و کسب مهارت‌هایی نظیر: نهادی کردن، انتزاع، بیان کلامی، خواندن و نوشتن..... در کودک پدید می‌آید که همگی به تکلیف‌های درسی مربوط می‌شوند. از این رو برخورداری کودکان از یک زمینه‌ی غنی و استوار از تجربه‌های حرکتی - ادراکی به عنوان پایه‌ی ای برای یادگیری‌های آموزشگاهی دارای اهمیت بسزایی است.

با توجه به مراحل رشد، اجرای برنامه‌های توسعه‌ی مهارت‌های حرکتی - ادراکی موجب رشد و تکامل خود پنداره و تصور بدنی در کودک می‌شود و همین که کودک در انجام یک فعالیت موفق شود، به تلاش بیشتر برای پرداختن به سایر تکلیف‌ها برانگیخته خواهد شد. در نتیجه در کودک حس اعتماد به نفس پدید می‌آید و خواهد کوشید

روی ۱۷۴ کودک ابتدایی انجام داد؛ نتیجه گرفت که بین ضعف در خواندن و ضعف در توانایی‌های حرکتی رابطه مثبت وجود دارد.

- یک مطالعه تجربی دیگر نشان داد که برنامه تربیت بدنی گرچه تأثیری بر نمره‌های بهره هوشی نداشت ولی بر نمره پیشرفت تحصیلی تأثیر ملموس به جا گذاشت. نتایج این پژوهش‌ها می‌تواند به متولیان امر برنامه ریزی آموزش و پرورش پیش دبستانی ابتدایی و راهنمایی کمک رسان باشد.

بیان مسأله و ضرورت پژوهش

حرکت یکی از مهمترین شیوه‌های افزودن آگاهی کودکان است که آن‌ها را در سبک مفاهیم پیچیده کمک می‌کند. حرکت در واقع اولین وسیله است که توسط آن کودک خود و محیط اطراف را درک می‌کند و همواره او را با پدیده یادگیری روبه‌رو می‌سازد.

ناتوانی‌های یادگیری به عملکرد بسیار پیچیده دستگاه‌های مسی حرکتی و روان‌شناختی و پیچیدگی رشد و پرورش کودک بستگی دارد و هر دانش‌آموز ممکن است در یک یا چند زمینه ناتوانی داشته باشد.

یکی از عواملی که می‌تواند بر عملکرد شناختی و ذهنی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز تأثیر گذارد، فعالیت‌های ادراکی - حرکتی و ورزش و برنامه‌های تمرینی می‌باشد. گروهی از کودکان که در فعالیت‌های ادراکی مشکل دارند؛ کودکان با اختلال یادگیری می‌باشند (مجتهدی؛ ۱۳۷۴ به نقل از کپارت). تعریف فعالیت‌های حرکتی - ادراکی و تعیین نقش آن در فرآیند یادگیری، امری اساسی است.

ابتدایی تحت پوشش بود انگیزه این پژوهش موردی شد. از آنجا که پژوهش های به عمل آمده در زمینه رشد و تکامل حرکتی و یادگیری پیشنهاد کرده اند؛ ورزش و فعالیت های جسمانی در درمان مشکلات یادگیری افراد نقش دارند. (نمازی زاده و اصلانی خانی به نقل از هی وود، ۱۳۷۷). لذا اولین هدف از پژوهش حاضر کشف این مطلب است که فعالیت های ادراکی به چه میزان در درمان مشکلات یادگیری دانش آموز تأثیر گذار است و با توجه به اینکه تعداد زیادی از دانش آموزانی که دچار ناتوانی یادگیری هستند در مهارت های ادراکی - حرکتی و شناختی با مشکل روبه رو هستند.

هدف پژوهش

هدف از پژوهش حاضر تعیین ارتباط بین توانایی های ادراکی - حرکتی، توانایی های شناختی و پیشرفت تحصیلی در کودک ۸ ساله بوده است.

روش پژوهش

این مطالعه از نوع مطالعه تک موردی است. در این پژوهش آزمودنی یک پسر بچه ۸ ساله است و در مقطع ابتدایی پایه دوم مدارس عادی مشغول به تحصیل می باشد. هوشبهر او ۹۵ می باشد و دارای اختلال یادگیری از نوع خواندن و نوشتن است. در پایه اول هم دچار همین مشکل بوده است و به گفته آموزگار و مادرش از نظر شناسایی حروف و هجاها کاملاً ضعیف است و نتیجه آزمون بندر نامبرده معادل سنی ۷ سال تا ۷ سال ۵ ماه را نشان داده است.

در این پژوهش، هدف، نمونه گیری و تعیین شاخص های آماری و تعمیم یافته از نمونه به جامعه نیست، بلکه هدف، تعیین اثر بخشی روش مورد

تا کارهای دشوارتری را به انجام رساند. بدین وسیله، او به سطح یادگیری شناختی ترقی خواهد کرد. کودکی که مدام در کارهایش شکست بخورد، در پاسخ مناسب به شرایط، فرومانده و در یادگیری با دشواری هایی روبه رو خواهد گشت.

به نظر پژوهشگران، فعالیت های حرکتی اساس و پایه یادگیری ادراکی هستند. بریانت می - کراتی^۱ نیز معتقد است؛ در سالهای اخیر، علمای تعلیم و تربیت به تأثیر فعالیت های ادراکی - حرکتی در رابطه با کل برنامه های آموزش و پرورش علاقه زیادی نشان داده اند. بنابراین، هدف برنامه های ادراکی - حرکتی به وجود آوردن فعالیت هایی برای کودکان است تا با انجام آنها، جریان رشد و تکامل توانایی های ضروری (ادراک - شناختی) کودکان هر چه بیشتر تسریع شود. لذا، این برنامه براساس این نظریه شکل گرفته است که بهبود توانایی های ادراکی از طریق فعالیت های حرکتی، سرانجام باعث بهبود عملکرد تحصیلی فرد در مدرسه خواهد شد.

ضرورت این پژوهش از آنجا احساس می شود که در مقاطع سنی پایین قابلیت اصلاح پذیری و آموزش پذیری بیشتری در مقایسه با بزرگسالان وجود دارد، بنابراین، با توجه به چنین ضرورتی پژوهشگر سعی می کند ارتباط بین توانایی های ادراکی - حرکتی و توانایی های شناختی همچون خواندن و نوشتن را بر یک دانش آموز به طور موردی نشان دهد و بر اساس نتایج آن، دیدگاه های روشنتری به والدین دانش آموزان، مریبان، برنامه ریزان و مسوولان امور تعلیم و تربیت کودکان ارایه شود.

- آشنایی با پسر بچه ای که در مرکز توان بخشی مشکلات یادگیری سینا شهرستان ساری در مقطع

این پژوهش مورد استفاده قرار داده است، طرح AB می باشد که دارای دو مرحله به شرح ذیل می باشد. مرحله اول A یا حد مبنا شامل یک دوره مشاهده است که منظور آن جمع آوری اطلاعات در مورد وضعیت شناختی و جسمی اولیه آزمودنی است. در این مرحله هیچ گونه مداخله درمانی انجام نمی شود. متغیرهای وابسته در شرایط طبیعی و بدون دخالت متغیر مستقل در پنج جلسه مشاهده و اندازه گیری شده است. مرحله B مرحله آزمایش یا مداخله است. که در آن متغیر مستقل یعنی انجام تمرین های ادراکی - حرکتی به کار گرفته شده و تأثیر آن بر متغیرهای وابسته توسط مشاهده و اجرای آزمون های ادراکی - حرکتی تعیین می شود.

در مورد ارزیابی عملکردهای ادراکی - حرکتی؛ متغیر مستقل؛ آزمون های منتخب شامل پریدن همراه با یک دور کامل در هوا، پرتاب توپ تنیس از فاصله ۴ متری و گرفتن آن توسط یک دست، راه رفتن روی تخته تعادل، پرش همراه با زدن دست ها به همدیگر، راه رفتن و دویدن به عقب، نشانه گیری توسط توپ تنیس، ضربه زدن با ریتم و ترسیم خطوط.

پژوهش در رابطه با یک گروه خاص است. (سیف، ۱۳۸۱)

در این پژوهش با توجه به اینکه علت اختلال یادگیری یک مشکل منحصر به فرد است و پیدا کردن تعداد زیادی افراد مشابه برای تقسیم آنها به گروه های آزمایشی و گواه امکان پذیر نیست، روش تک آزمودنی، مورد استفاده قرار گرفته است. در آزمایش های تک آزمودنی، آزمایش غالباً با یک فرد به اجرا در می آید و خود آن فرد هم نقش آزمودنی آزمایشی و هم آزمودنی گواه را ایفا می کند. یعنی تغییرهای حاصل در متغیر وابسته در نتیجه متغیر مستقل، در رابطه با فرد آزمودنی ارزیابی می شود، نه در رابطه با افراد دیگر. ضمناً در این آزمایش ها تعیین شاخص های آماری و آزمودن فرضیه که اقدام های ضروری پژوهش های سنتی گروهی است، ضرورت ندارد. اعتبار یافته های حاصل از اجرای آزمایش با یک فرد آزمودنی و قابلیت تقسیم آنها از طریق اجرای آزمایش با افراد دیگر در موقعیت های دیگر تعیین می شود. (سیف، ۱۳۸۱)

طرح آزمایشی تک آزمودنی که پژوهشگر در

جدول شماره (۱)

ردیف	نام	مؤلفه های سطوح
۱	هماهنگی ایستای عمومی	حفظ تعادل به صورت ایستا ماده شماره ۲-۳۲
۲	هماهنگی پویای عمومی	پرش از روی طناب، عقب عقب راه رفتن، پرش و چرخش ۱۸۰ درجه در هوا یا پرش و لمس پاشنه پاها از پشت و پرش و سه بار کف زدن در هوا.
۳	هماهنگی دستی پویا	حرکت های هماهنگ انگشتان و یا دست ها و بازوان با هم - پرتاب توپ.
۴	سرعت حرکت	درست کردن توپ، ضربه زدن با ریتم و ترسیم خطوط.
۵	حرکت های اختیاری همزمان	هماهنگی بین اعضاء و هماهنگی بین چشم و دست. (برتری دو جانبه) ضربه زدن با پاها، انگشتان دست به طور ریتمیک نقطه گذاری، ترسیم دایره در هوا
۶	حرکت های اختیاری ناهمزمان	لمس کردن نوک بینی، لمس کردن انگشتان یک دست با انگشت شصت. حفظ تعادل یک میله به صورت افقی، عمودی، بریدن دایره.

ابزار اندازه‌گیری

ابزارهای پژوهش عبارت‌اند از: آزمون ادراکی حرکتی لینکلن اوزرتسکی؛ آزمون هوش و کسلر؛ بندر و آزمون‌های پیشرفت تحصیلی خواندن و نوشتن.

معرفی مقیاس رشد حرکتی لینکلن - اوزرتسکی

الف) اهداف و کاربرد

مقیاس رشد حرکتی لینکلن - اوزرتسکی به منظور ارزیابی توانایی حرکتی کودکان سنین ۱۵-۱۴ سال طراحی شده است. این مقیاس به صورت انفرادی اجرا شده و دارای ۳۶ ماده است و مهارت‌های حرکتی گوناگونی را مانند مهارت انگشتان، هماهنگی چشم، دست و فعالیت‌های عضله‌های بزرگ دست‌ها، بازوها، پاها و تنه بدن را مورد بررسی و اندازه‌گیری قرار می‌دهد. همان‌گونه که از عنوان مشخص است این مقیاس شاخصی حرکتی است. اطلاعات موجود نشان می‌دهد که نوعی شیب صعودی نسبتاً ثابت ولی تدریجی در سنین ۵ تا ۱۴ سال وجود دارد. اگرچه هدف اصلی این مقیاس ارزیابی رشد حرکتی است ولی می‌توان برخی از ویژگی‌های کلی کودک از قبیل رشد اجتماعی، هیجانی و جسمانی کودک را نیز به دست آورد.

ب) پیشینه مقیاس

می‌توان گفت که آزمون‌های رشد حرکتی کودکان در سنین مختلف مورد توجه بسیاری از صاحب نظران بوده است که اقدام‌های گزول در رأس آن قرار دارد. در واقع در سنین پیش دبستانی و شیرخوارگی توانایی حسی - حرکتی تنها شاخص عینی است که می‌توان از طریق آن وضعیت کودک

را با توجه به هنجار سنی سنجید.

این مقیاس توانایی حرکتی توسط اوزرتسکی روسی ساخته شد که در واقع مانند آزمون بینه براساس سطوح سنی ۴ تا ۱۶ ساخته شد که دارای ۶ خرده آزمون بود. به عقیده اوزرتسکی شش حوزه را مورد ارزیابی قرار می‌داد که به ترتیب هماهنگی کلی ثابت و هماهنگی دستی پویا، سرعت حرکتی، حرکت‌های ارادی همزمان و ناهم زمان حرکتی می‌باشد. این مقیاس توجه بسیاری از پژوهشگران را به خود جلب نموده و در سال ۱۹۴۶ ادگاردال نسخه پرتغالی آن را به زبان انگلیسی به عهده گرفت. سرانجام اسلون در سال ۱۹۴۸ آن را با توجه به هنجارهای آمریکایی تهیه و تنظیم نمود.

در سال ۱۹۵۰ بعد از انجام یک رشته پژوهش‌ها و حذف ۴۹ ماده از مقیاس اولیه، مقیاس مرکب از ۳۶ ماده باقی ماند. ضمناً سعی شده است که این ۳۶ ماده براساس ترتیب دشواری مرتب شوند.

روش گردآوری اطلاعات

پس از تکمیل پرسشنامه حاوی اطلاعات شخصی درباره‌ی سطح اجتماعی، اقتصادی، شغل، میزان تحصیلات والدین، محل سکونت، تعداد افراد خانواده، میزان شرکت در فعالیت‌های ورزشی،

که برای آزمون این توانایی استفاده شد. سرعت حرکت: عبارت از بیشترین کار انجام شده با دست‌ها در کمترین زمان ممکن است. مواد این خرده آزمون، شامل درست کردن توپ، ضربه زدن با ریتم و ترسیم خطوط می‌باشد. حرکت‌های اختیاری همزمان: در برگیرنده‌ی حرکت‌هایی است که در هر دو عضو باید در یک زمان انجام دهند. این خرده آزمون، توانایی‌هایی از قبیل هماهنگی بین اعضاء و هماهنگی بین چشم و دست و برتری دو جانبه را در بر می‌گیرد. حرکت‌های این آزمون، شامل ضربه زدن با پاها و انگشتان دست به طور ریتمیک، نقطه گذاری، ترسیم دایره در هوا و غیره است.

یکی از عواملی که می‌توان بر عملکرد شناختی و ذهنی و پیشرفت تمصیلی دانش آموز تأثیر گذارد، فعالیت‌های ادراکی- حرکتی و ورزش و برنامه‌های تمرینی می‌باشد

ششمین و آخرین خرده آزمون، حرکت‌های اختیاری ناهمزمان بود. حرکت‌هایی که با دو عضو انجام می‌شود، ولی در زمان‌های مختلف به عبارت دیگر، ابتدا با یک عضو و سپس با عضو دیگر، آن کار انجام می‌شود. حرکت‌هایی مثل لمس کردن نوک بینی، لمس کردن انگشتان یک دست با انگشت شصت همان دست و حفظ تعادل یک میله به صورت افقی و عمودی و بریدن دایره از جمله حرکت‌های این خرده آزمون است.

همه حرکت‌ها براساس سیستم ۳ نمره‌ای، امتیاز گذاری شده‌اند. در مواردی که هر دو عضو درگیر هستند، نمره به صورت جداگانه ثبت می‌شود و در برخی موارد، حاصل جمع نمره‌ها برای هر دو

وضعیت تحصیل، رشد شناختی، عاطفی، هیجانی و غیره، اجرای آزمون‌ها آغاز می‌شود. همچنین در این پژوهش، از "آزمون لینکلن-اوزرتسکی" به عنوان شاخص توانایی‌های ادراکی- حرکتی استفاده شد. این آزمون برای سنین ۵ تا ۱۴ سال توسط اسلوان هنجار شده است. ۳۶ ماده با حرکت که هر ۶ حرکت آن را می‌توان در یک گروه قرار داد و در نتیجه ۶ پاره سطح وجود دارد و براساس دشواری مرتب شده و دارای قابلیت‌هایی مانند زیر است: تعادل ایست، تعادل پویا، هماهنگی عصب و عضله‌ی بین چشم و دست؛ هماهنگی بین چشم و پا؛ هماهنگی دست‌ها و حرکت و به سرعت حرکت.

هماهنگی ایستای عمومی: حفظ تعادل به صورت ایستا است که لازمه‌ی آن در یک کار عمومی، هماهنگی همه‌ی اعضاء برای ثبات و ایستادگی موازنه بدن می‌باشد. از این نظر در (ماده شماره ۲) کار مشکل مثل ایستادگی روی یک پا برای مدت محدود (ماده شماره ۳۲) می‌باشد.

هماهنگی پویای عمومی عبارت است از حفظ تعادل بدن در حالی که فرد در حال اجرای یک کار حرکتی و جنبشی است. در این قسمت نیز ابتدا مواد ساده، سپس بتدریج مواد مشکل‌تر در آزمون گنجانده شده‌است. پرش از روی طناب، عقب‌عقب‌راه رفتن، جزو مواد ساده و پرش و چرخش ۱۸۰ درجه در هوا و یا پرش و لمس پاشنه‌ی پاها از پشت و پرش و ۳ بار کف زدن در هوا از جمله مواد مشکل این آزمون است.

هماهنگی دستی پویا، یعنی، اجرای وظایف حرکتی با دست که به صورت ظریف و غیر ظریف انجام می‌شود و شامل حرکت‌های هماهنگ انگشتان و یا دست‌ها و بازوان با هم می‌شود. حرکت انگشتان دست و نیز پرتاب دو حرکتی است

داده شده و منحنی مربوط به مرحله دوم B رسم می شود و نیز جهت بررسی تأثیر فعالیت ها بر توانایی خواندن و نوشتن به این صورت عمل می شود که قبل از اجرای آموزش تمرین های از آزمودنی، آزمون پیشرفت تحصیلی خواندن و نوشتن به عمل می آید و موارد آزمون شده به صورت نمودار ستونی مربوط به دروس خواندن و نوشتن رسم می شود. سپس بعد از دادن تمرین های لازم، دوباره آزمون پیشرفت تحصیلی از آزمودنی گرفته شده و نمودار ستونی مجدداً رسم می شود.

جدول شماره (۱) نمرات توانایی های ادراکی - حرکتی دانش آموز ۸ ساله

نمره پس آزمون B	نمره پیش آزمون A	توانایی های ادراکی - حرکتی	ردیف
۵۲	۴۰	هماهنگی ایستای عمومی	۱
۲۰	۹	هماهنگی بویای عمومی	۲
۲۲	۱۰	هماهنگی دستی بویا	۳
۲۷	۶	سرعت حرکت	۴
۱۹	۱۱	حرکت های اختیاری همزمان	۵
۱۸	۶	حرکت های اختیاری ناهمزمان	۶

لازم به ذکر است که اعداد ۱ تا ۱۰ نمودارها و منحنی ها به این صورت نمره گذاری شده است: از نمره صفر تا یک بسیار ضعیف که ناچیز تلقی می شود. از عدد یک تا سه ضعیف، سه تا شش متوسط، از شش تا نه خوب و ده عالی می باشند.

عضو، امتیاز نهایی آن حرکت محسوب می شود. حداکثر نمره ای که می توان به دست آورد ۱۵۹ است. همچنین از آزمون روان- شناختی بندرگشتالت که شامل ۹ شکل هندسی می باشد و به صورت غیررنگی روی کارت هایی در اندازه های یکسان رسم شده اند، به منظور اندازه گیری توانایی شناختی نمونه های تحت بررسی استفاده شد. این نمونه ها تکیه بر عامل هوشی عمومی دارد و در برگیرنده استدلال بصری- انتزاعی، حافظه کوتاه مدت و استدلال کمی یا حسابی می باشند. در پایان هم از میانگین نمرات کتاب فارسی بخوانیم، بنویسیم دانش آموزان به عنوان شاخص پیشرفت تحصیلی نمونه استفاده شد.

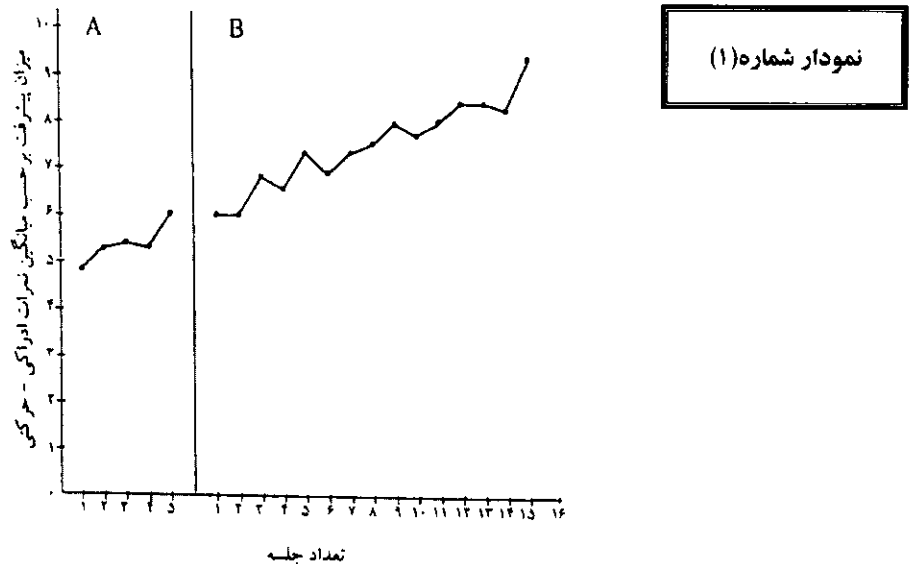
تجزیه و تحلیل

جهت ارزیابی عملکردهای ادراکی - حرکتی و

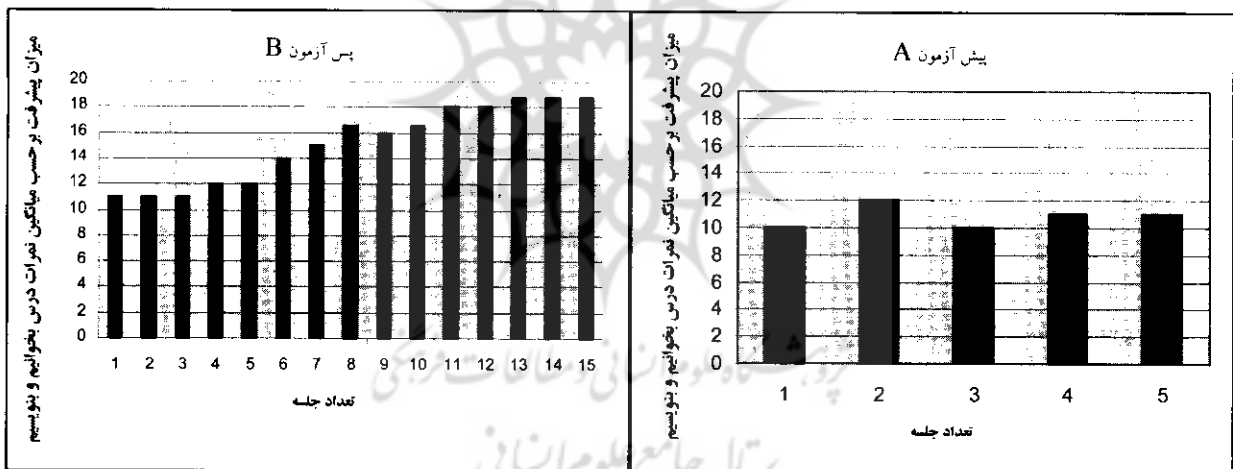
همچنین ثمربخشی تمرین های ادراکی - حرکتی مورد پژوهش آزمون به عنوان متغیر مستقل آزمون های منتخب شامل:

پريدن همراه با يك دور كامل در هوا، پرتاب توپ تنیس از فاصله ی چهار متری و گرفتن آن توسط يك دست، راه رفتن روی تخته تعادل، پرش همراه با زدن دست ها به همدیگر، راه رفتن به عقب، نشانه گیری، تیراندازی توسط توپ تنیس از فاصله ۳ متری می باشد و تمامی خرده آزمون های ۶ گانه آزمون ادراکی - حرکتی که آزمودنی به تنهایی آن ها را انجام می دهد.

به منظور ارزیابی عملکردها و همچنین ثمربخشی تمرین های ادراکی - حرکتی مورد پژوهش، قبل از اجرای آزمون، مرحله اول یا A انجام می شود و منحنی مربوط به آن رسم و سپس تمرین های مربوط

نمودار - میانگین نمره‌های پیشرفت تحصیلی درس بخوانیم و بنویسیم.
(منحنی A, B مربوط به میانگین نمره‌های ۷ حرکت ادراکی - حرکتی است)

بحث و نتیجه‌گیری

نتیجه پژوهش کنونی افزایش توانایی خواندن و نوشتن، یک دانش آموز با اختلال یادگیری پس از اجرای روش می‌باشد. نتایج نشان خواهد داد که آیا فعالیت‌های جسمانی ویژه تأثیر مثبت و معنی‌داری بر عملکرد ادراکی - حرکتی و عملکرد تحصیلی خواندن و نوشتن کودک ۸ ساله با مشکلات

یادگیری بر مشکلات خواندن و نوشتن آزمودنی مورد نظر دارد؟

به منظور ارزیابی این پژوهش اقدام به رسم نمودارهای پیشرفت تحصیلی در ۵ جلسه مرحله اول یعنی بدون مداخله متغیر مستقل و ۱۵ آزمون در طول ۱۵ جلسه تمرین‌های جسمانی ویژه کرده و با توجه به اینکه نمودار B سیر صعودی را نشان می‌دهد

می‌توانیم بپذیریم که تمرین‌های ویژه ادراکی - حرکتی تأثیر مثبتی بر روند پیشرفت تحصیلی خواندن و نوشتن گذاشته است. هم‌چنین با ملاحظه منحنی‌های A و B متوجه می‌شویم که در منحنی A یعنی قبل از شروع آزمون، آزمودنی در حد متوسط بوده و بعد از فعالیت‌های ویژه ادراکی - حرکتی به آزمودنی سطح پیشرفت او به عالی هم رسیده است پس می‌توانیم بپذیریم که تمرین‌های ویژه تأثیر مثبتی بر عملکرد ادراکی - حرکتی داشته است. با توجه به مطالب بیان شده نتیجه می‌گیریم: یافته‌های مربوط به این پژوهش با نتایج پژوهش‌های کیم و همکارانش (۱۹۸۹) و

استاوتشک و همکارانش (۱۹۸۸) و اتد و همکارانش (۱۹۸۳) و بیابانگرد همخوانی دارد. هم‌چنین با نتایج یافته‌ای کندال (۱۹۶۹)، یون وین (۱۹۹۱) بوشنل بودرد (۱۹۹۳) مطابقت می‌نماید. اگر بپذیریم که ذهن و هوش مجموعه‌ای از استعدادها هستند و حافظه‌ی دقت، یادگیری و ادراک هم در آن اثر دارند، بنابراین از آنچه که گذشت می‌توانیم نتیجه بگیریم که فعالیت‌های حرکتی - ادراکی برای کودکان با اختلال یادگیری، ضمن اینکه تجربه‌های تازه‌تری در اختیارشان قرار می‌دهد. هم‌چنین منجر به پیشرفت تحصیلی از نوع خواندن و نوشتن هم در آنان خواهد شد.

زیرونیس:

1. Briant Me- Crati

منابع:

- علی اکبر، سیف، (۱۳۸۱) تغییر رفتار و رفتار درمانی نظریه‌ها و روش‌ها، نشر دوران، ویرایش سوم.
- سیف - علی اکبر، (۱۳۸۲)، روانشناسی پرروشی (روانشناسی یادگیری و آموزش) تهران: انتشارات آگاه.
- کردی، محمدرضا، (۱۳۷۹) بررسی و مقایسه توانایی‌های ادراکی - حرکتی و جسمانی دانش آموزان ۹ و ۱۰ ساله شمال و جنوب شهر تهران و مقایسه آنان با دانش آموزان هم سن آمریکایی. نشریه المپیک سال هشتم، شماره ۱۵.
- کردی، محمدرضا، بررسی تأثیر برخی از عوامل محیطی بر وضعیت توانایی‌های ادراکی - حرکتی دانش آموزان ۲ منطقه شهر تهران. نشریه حرکت سال دوم، شماره ۴.
- کوهن، لوئیس و مشیل هالیدی، (۱۳۷۵) آمار در علوم تربیتی و تربیت بدنی، ترجمه علی دلاور. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
- مجتهدی، ح (۱۳۷۴)، ارتباط بین روندهای شناخته و یادگیری حرکتی کودکان، مجموعه مقالات دومین کنگره علمی ورزشی مدارس با تأکید بر دوره ابتدایی، تهران، معاونت اداره کل تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش.
- ورنر - رینی (۱۳۸۰). رشد و تقویت مهارت‌های ادراکی - حرکتی در کودکان. ترجمه علی حسین سازمند، سید مهدی طباطبائی نیا - انتشارات نشر دانش.
- هارو، آنتیا. (۱۳۶۵) طبقه بندی هدف های تربیتی حیطه‌ی روانی - حرکتی. ترجمه علیرضا کیامنش. انتشارات دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه وزارت آموزش و پرورش.
- هی وود، ک.ام. (۱۳۷۷)، رشد و تکامل حرکتی در طول عمر، ترجمه‌ی م. نمازی زاده و م، اصلانخانی، انتشارات سمت، تهران.

Matthews, Donald, and Fox Edwend (1999). *The physiological Bases of physical Education and Athletics*, Philadelphia: w.b. Saunders.

Piaget Jean. (1996), *The oriyn of intelligence in children*- New York: new York university prees.